

Oponentský posudek diplomová práce „Přístupnost webových stránek státní správy“

BBs. Aleš Pietrula

Z předložené práce „Přístupnost webových stránek ve státní správě“ vyplývá, že autor má zkušenosti s vytvářením webových stránek, ale až při přípravě a psaní zjistil, že kvalitní web není jenom o použitých technologiích a obsahu, nýbrž i o přístupnosti (použitelnosti) webu.

Po formální stránce je práce vypracována poměrně přehledně. Stojí však za zvážení, jestli ji koncipovat do takových kapitol a podkapitol a jejich pořadí, jaké použil autor této diplomové práce. V práci chybí zřetelné označení „Obsahu“ a vysvětlení používaných zkratk, a to jak v textu (eventuelně v patě listu), tak v podobě přehledného seznamu na konci práce. Překlepy a jiné drobné chyby by bylo vhodné sepsat jako errata.

Co se týče použité terminologie, jako velký prohřešek vnímám přebírání označení „handicapovaný“, „hendikepovaný“, „slepec“ (str. 12) a „Braillový řádek“ či „Braillův displej“ (str. 11). Autor nikde neuvádí „hendikepovaný“ a „handicapovaný“ za významově zaměnitelná slova, nemluví o skutečnosti, že (novější, zejména zahraniční) literatura zásadně používá termíny znevýhodněný člověk (a disabled person), znevýhodněný uživatel (a disabled user), Braillský řádek, Braillský displej (Braille display) a nevidomý člověk. V jiných ohledech stylistice jazyka není co vytknout.

Po obsahové stránce je práce vypracována se znalostí teorie i praxe dané problematiky. Avšak některá tvrzení nejsou zcela přesná. Jde např. o tvrzení, že klávesnice je jediným vstupním zařízením pro nevidomé uživatele (str. 12). Tuto roli dokážou naplnit i některé typy Braillských řádků či mikrofon se softwarem rozpoznání hlasu (Voice Recognition Systems – VRC). Zrovna tak kognitivně znevýhodnění uživatelé nejsou pouze ti s poruchami učení. Kognice (cognition) odkazuje na procesy vnímání, paměti, soustředění se, učení (se) a rozhodování. Poruchy těchto procesů (a jejich kombinace) souhrnně označujeme jako „kognitivní znevýhodnění“ (a cognitive disability). Opomenutou samostatnou skupinou uživatelů jsou senioři, kteří používají web čím dál častěji a pro některé je i jediným spojením se světem. Pro starší generaci je mnohdy nevyhnutelné dostat se k důležitým informacím z veřejné správy (např. stránky Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva práce a sociálních věcí atd.). Při hodnocení přístupnosti webu jsou takové weby mnohdy důležitější než firemní weby, které přicházejí o potenciální zákazníky. I z výše popsaného hlediska je proto nepochopitelná ignorace Ministerstva zdravotnictví k přístupnosti webu a tento fakt vyžaduje rychlé řešení, ostatně jak autor sám konstatuje. Informace o první pomoci, seznam pohotovostí, stránkových hodin úřadů by rozhodně neměly být „podmíněně přístupné“. Jak se v praxi ukazuje, „podmíněně přístupná“ pravidla jsou vnímána jako nezávazná doporučení.

Souhlasím též s autorem, že webové sídlo České daňové správy je komplikované, značně nepřehledné a málo informativní i pro běžnou populaci. Přesto všechno je ale potřebné se mu věnovat důkladněji, nejen z „namátkového kontaktu“ (str. 53). Pro širokou veřejnost je určitě potřebnější a navštěvovanější než web obce Třebotov.

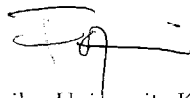
Přes uvedené formální chyby je přínosem práce doplnění o jednotlivé obrázky, tabulky a přílohy, které velmi názorně dokreslují řešenou problematiku. I když z tabulky 2 či popisu (str. 48) není hned patrné, co je míněno hodnotami „NE 11“ a „NE 15“. Lze se jen domnívat, že jde o počet identifikovaných chyb. Jelikož webová sídla a jejich stránky se velmi často obměňují, aktualizují, opravují, je nutné jakékoliv hodnocení časově ohraničit (od kdy do kdy byly weby zkoumány) a vymezit hloubku hodnocení (pouze úvodní stránka, 2 stránky, do hloubky pěti prokliknutí myší apod.). Z kvalifikační práce není zřetelné, kdy hodnocení proběhlo.

Zpracování bibliografických odkazů nebyla věnována dostatečná pozornost. V textu se objevují odkazy na „neexistující“ literaturu (např. [Blindfriendly.cz, 2008] - str. 31, [Section508.gov, 2000] – str. 18, [Admin.ch, 2002]).

Největší nedostatkem práce jsou chybějící doporučení a opatření pro weby státní správy. Ty by měly být součástí obsáhlejšího závěru. Pokud by výše vyjmenovaná doporučení ke zlepšení byla zpracována do práce, dala by vzniknout praktické příručky pro státní správu.

Přes všechny výše uvedené nedostatky připouštím práci k obhajobě a hodnotím ji známkou 2 – velmi dobrý.

Mgr. Andrea Fojtu

Ústav výpočetní techniky, Univerzita Karlova v Praze
Oddělení digitální ochrany, Národní knihovna ČR